

„Pedofilie“ v médiích

XXIV. Bohnické sexuologické dny 2012

autor: Bc. Karel Žák, karelzak@kazaweb.cz

V médiích se s pojmem pedofilie setkáváme poměrně často. Ve většině případů se však jedná o popisy kriminálního jednání osob v podobě pohlavního zneužívání dětí či nakládání s dětskou pornografií. Novinář často ihned hbitě a okamžitě stanoví diagnózu, aniž by dotyčného pachatele znalecky zkoumal sexuolog. Připomeňme, že 90% případů pohlavního zneužívání dětí nemají na svědomí pedofilové (Weiss in Novinky.cz, 2007; iDnes.cz, 2007; Dušková, 2011), bylo by tedy přinejmenším dobré, kdyby média používala v případě informování o trestné činnosti, která se týká pohlavního zneužívání dětí případně nakládání s dětskou pornografií, korektní pojmy - především aby každého pachatele pohlavního zneužívání dětí hned neoznačovala za pedofila.

Akce „Vilma“

Média se někdy namísto objektivního informování o společenských jevech snaží svými zprávami spíše šokovat. Například v rámci tzv. akce „Vilma“, která byla zaměřena proti držitelům a šířitelům dětské pornografie, vyšel v Deníku i jeho internetové podobě Denik.cz článek s názvem „Policie rozbila síť pedofilů, zatkla jich na 160“ (Krupka, 2009). Při hledání opravdu relevantních informací o akci „Vilma“ jsem nakonec našel, že do akce bylo nasazeno 840 policistů, bylo zabaveno 342 počítačů, ovšem obviněno bylo přibližně jen asi 20 lidí (!), což je asi 13% zatčených. Bohužel se mi nepodařilo najít, kolik z těchto lidí nakonec bylo odsouzeno - zřejmě se tím policie ze zcela zjevných důvodů příliš chlubit nechce. Totiž: 87% lidí bylo „popotahováno“ zcela zbytečně! A samozřejmě ani zdaleka ne všichni byli ze sexuologického hlediska pedofilové a ani netvořili nějakou organizovanou skupinu – síť. Ptám se proto: Kolika reálným dětem tato akce skutečně pomohla? Nebylo by lepší nemalé finanční prostředky, která tato akce stála, věnovat na něco, co bude mít v konečném důsledku mnohem větší efekt? Na základě čeho bylo vybráno těch 160 lidí? Mají se lidé bát, že k nim kdykoliv mohou vtrhnout například na základě falešného udání policisté, zabavit jim počítače a zdiskreditovat je před sousedy, známými, kamarády, rodinou nebo v zaměstnání? Pochybuji, že i když nevinného člověka zase pustí a zabavené počítače mu navrátí, si sousedé neřeknou: „Určitě něco musel udělat, jinak by k němu nepřišli.“, nebo že zaměstnavatel bude mít pochopení a trpělivost, když jeho zaměstnanec po propuštění z vazby nebude moci vykonávat práci, kterou měl ve svém PC doma rozpracovanou (prozkoumávání uložených dat z 342 počítačů jistě nebude trvat zrovna krátkou dobu).

Registr „pedofilů“

Po zmizení devítileté Anny Janatkové v říjnu roku 2010 v médiích propukla kampaň pana Jiřího Jehličky, zakladatele Centrálního registru dlužníků (CERD), který chtěl zřídit tzv. registr pedofilů, který by obsahoval a zveřejňoval údaje o osobách odsouzených za sexuální delikty na dětech, podle pozdějšího Jehličkova prohlášení však také o osobách jen obviněné nebo podezřelé z takových činů. Spuštění registru obsahujícího jméno, příjmení, fotografii a adresu „pedofilů“ v minulosti odsouzených za zneužívání bylo avizováno na 17. listopadu 2010 a měl být provozován na zahraničním serveru, aby obešel české a evropské zákony na ochranu osobních údajů. Proti Jehličkovu projektu se vyslovovali sexuologové, právníci, Policie ČR a Úřad pro ochranu osobních údajů. Česká televize dne 16. listopadu 2010 vysílala diskuzní pořad Kontexty (2010), kde advokát Tomáš Sokol záměr označil za protiústavní, neboť Jehlička chtěl donutit stát zřídit registr tím, že sám bude porušovat zákony, namísto toho, aby se snažil prosadit svůj záměr legálně běžnou ústavní cestou skrz podání návrhu Parlamentu České republiky k projednání s následným standardním legislativním procesem (Wikipedia, článek Centrální registr dlužníků, 2012).

V souvislosti se zvoleným názvem registru, který se měl jmenovat registr pedofilů, však vyvstávaly některé otázky: Budou na internetu tváře všech pedofilů, tj. lidí, u kterých se zjistí, např. u sexuologa, že je děti eroticky přitahují, nebo jen ti z nich, kteří zneužijí dítě? Budou v registru i tváře nepedofilů (tvoří asi 90% všech případů pohlavního zneužívání dětí), kteří zneužijí dítě? Budou v registru tváře lidí, kteří ublížili dětem nesexuálně, např. matka, která se pokusila svoji dceru otrávit fridexem (Lidovky.cz, 2011), nebo rodiče, kteří týrali svoje dítě? Další otázky by se mohly týkat např. zabezpečení takového registru, či důvěryhodnosti poskytovaných informací - jaká by byla záruka, že se zkušený hacker nenabourá do registru a nepřipíše do něj pár jemu nepohodlných jmen? Slavoj Brichcín v 16. minutě již zmíněného pořadu Kontexty (2010) na dotaz Lucie Vopálenské, kdo nejčastěji sexuálně ubližuje dětem, uvedl: „Rozhodně to nejsou pedofilové. Už to, že by se ten registr jmenoval registr pedofilů, je obrovská křivda lidem, kteří trpí vrozenou odchylkou svých sexuálních motivací... Především je třeba říct, že pedofilie nerovná se sklon k pohlavnímu zneužívání.“ Evidentně byl týmem pana Jehličky název registru zvolen nevhodně, neboť vyvolával dojem, že všichni pachatelé násilné nebo sexuální trestné činnosti na dětech, jsou pedofilové, a naopak, že všichni pedofilové jsou pachateli násilných nebo sexuálních trestných činů na dětech. Jehlička nakonec pod tíhou věcných argumentů od spuštění registru upustil.

Kauzy „pedofilních“ kněží

Poměrně dosti často byly v médiích zmiňovány kauzy tzv. „pedofilních“ kněží. Nadpis článku „Britský kněz byl obviněn z pedofilie“ (iDnes.cz, 2000) je typickým velmi častým příkladem ztotožnění pedofilie s trestným činem pohlavního zneužívání dětí, ačkoliv v Trestním zákoníku není o pedofilii ani písmenko. Pedofilním knězem je pak nazýván ten kněz, který zneužíval děti, přitom se vůbec nemusí jednat o pedofila - např. v případě článku iDnes se jednalo o dva patnáctileté chlapce, což je pro pedofilii věková kategorie již netypická.

V souvislosti s „pedofilními“ kauzami kněží se též v médiích objevila zpráva, že v Belgii katolická církev zavede psychotesty pro kandidáty kněžství, aby předem vyloučila ty z nich, kteří mají sklony k pedofilii (Prvnízprávy.cz, 2011). Evidentně má však zpráva „pedofilii“ na mysli pohlavní zneužívání dětí. Je také spíš pochybné, zda lze pomocí psychotestů zjistit sexuální zaměření probanda, případně zda se dá odhalit člověk, který někdy v budoucnu zneužije dítě. Kdyby existovaly takové spolehlivé testy, které by do budoucna určili, že někdo zneužije dítě, jistě by nebylo špatné, kdyby se nepoužívaly jen u kněží, ale u celé populace. Avšak protože takové prediktivní testy zcela samozřejmě neexistují, lze pouze spekulovat, co se vlastně snaží tisková zpráva sdělit. V podobném duchu nesprávného použití pojmu pedofilie informovala také agentura ČTK ve zprávě s názvem „Katolická církev bude školit kněží proti pedofilii“ (Denik.cz, 2012).

„Úchylné“ fotografie

Minulý rok proběhla některými bulvárnějšími médii zpráva s titulkem „Úchylná pedofilní kampaň s malými holčičkami“, kterou vydal internetový deník SuperSpy.cz (2011). Text článku uvádí: „Pokud si tohle otevřete v práci, pravděpodobně vás potom zavřou. Francouzská firma vyrábějící spodní prádlo vyhověla nesčetným přáním všech pedofilů a nafotila novou kampaň s malými holčičkami.“ Je velice zajímavé, že ač internetový deník zprávu komentoval výše uvedenými slovy, sám jím popisované „úchylné“ fotografie ve svém článku publikoval.

Je tedy patrné, že v médiích je pojem „pedofilie“ používán velmi často nesprávně. Bohužel tím dochází k ovlivňování názorů prosté veřejnosti nesprávným směrem.

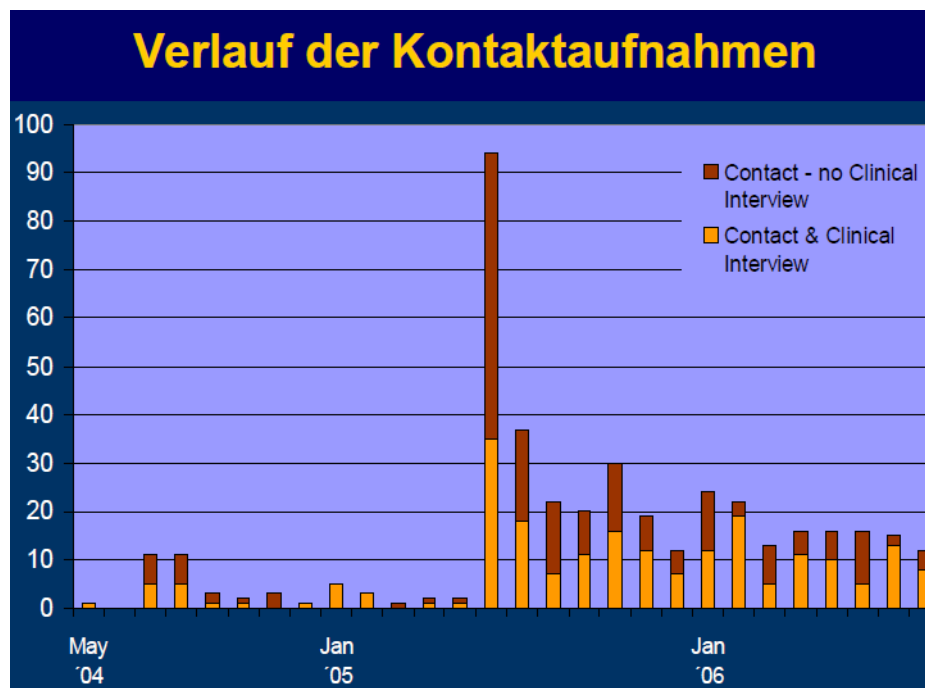
V médiích se ale občas objeví i články nebo reportáže, které používají pojmy správně. Např. o akci Vilma informovala jihočeská pobočka Deníku.cz (Gális, 2009) v článku s názvem *V počítačích měli dětské porno zcela korektně: „Při celostátním zátahu na držitele a šířitele dětské pornografie uvízli v policejní síti také Jihočeši.“* Na rozdíl od celostátního vydání, v tomto regionálním článku nebyl pojem pedofilie ani jednou použit.

Občas se ale objeví i článek, který pojednává přímo o pedofilii nebo konkrétních pedofilech zcela korektně, např. článek v Lidových novinách s názvem *Nebezpeční pedofilové? Ne vždycky* (Kvačková, 2004) či článek Weiss: *Pedofilové jsou nejlepší učitelé* (Kolář, 2008), nebo dále některé kazuistické články o pedofilech samotných, např. *Pedofil: Ve škole boj nesvádím. Jsem učitel a učím* (Raušová, 2007), *Pedofil Petr: Zamíloval jsem se až po uši. Bylo jí deset...* (Exner, 2009), *Pedofil Petr (30): Chci si svoji lásku vzít. Je jí ale 13* (Exner, 2010) a *Mou dceru miluje pedofil* (Nejezchlebová, 2010), kde se paní redaktorka setkala dokonce i s maminkou dívky, do které se pedofilní muž zamíloval, dále také článek *Jsem pedofil a děti nezneužívám* (Jánská, 2010), nebo *Tomáš je pedofil, křesťan a slušný člověk* (Palloto, 2011).

Správné používání pojmů v médiích je důležité. Pedofil pod tíhou zpráv z médií může snadno nabýt dojmu, že je tím úchylem a zrůdou, o kterých se v novinách, v tisku nebo v televizi mluví. Zdá se, že však velmi záleží na konkrétním redaktorovi, zda je informovaný a zda chce používat příslušné pojmy správně a korektně. Obecný deficit v používání korektního pojmosloví ohledně pedofilie je v médiích zatím ještě stále velký, bylo by tedy záhodno provést i nějakou osvětovou kampaň pro novináře - informovat novináře o tom, co to pedofilie a pohlavní zneužívání skutečně je, a aby se tyto dva pojmy naučili správně rozlišovat. Částečně by se tím mohlo pomalu měnit i používání těchto pojmů v povědomí veřejnosti, která používá související pojmy podobně nesprávně.

Prevence

Příkladem inspirace v nadstandardním přístupu médií v rámci prevence a terapie potenciálních sexuálních deviantů a zároveň jako jednu z možností edukace společnosti může být kampaň institutu sexuálních věd a sexuální medicíny univerzity v Berlíně pod vedením prof. Klause M. Beiera, která proběhla v červnu roku 2005 formou televizních spotů (kanál Youtube uživatele KeinTaeterWerden, 2010), plakátů a billboardů, jejichž hlavní slogan byl „Lieben sie kinder mehr, als ihnen lieb ist?“, v překladu: „Líbí se vám děti více, než je vám milé?“ Kampaň měla za cíl „nalákat“ pedofilně zaměřené osoby ke kontaktu s odborníky. Následující graf (in Goecker, 2007) ukazuje, že před zahájením kampaně byl počet dobrovolných kontaktů ze strany těchto lidí velmi malý, v průběhu kampaně došlo k velkému zvýšení počtu kontaktů a i po uplynutí kampaně nadále zůstával počet kontaktů o dost vyšší než před proběhnutím kampaně.

Za jeden z významných příspěvků pro zmiňovanou prevenci považuji vytvoření informačních stránek o pedofilii na adrese www.pedofilie-info.cz (ČEPEK, 2012). Web obsahuje fórum a chat, kde mohou pedofilové diskutovat, korigovat sami sebe navzájem a nastavovat tak hranice (nejen) ve vztahu k dětem, dále zde také mohou diskutovat s lidmi z řad veřejnosti a v neposlední řadě zde začala v listopadu 2011 fungovat také anonymní sexuologická poradna, ve které mohou vznést dotaz nejen samotní pedofilové, ale kdokoliv, koho téma nějakým způsobem zajímá nebo se chce na něco zeptat.

Použitá literatura:

- ČEPEK. *Československá pedofilní komunita – informační web o pedofilii* [online]. 2012. Dostupné na internetu: <http://www.pedofilie-info.cz>.
- EXNER, Jan. *Pedofil Petr: Zamíloval jsem se až po uši. Bylo jí deset...* [online]. 29. 4. 2009. Dostupné na internetu: <http://zena-in.cz/clanek/pedofil-petr-zamiloval-jsem-se-az-po-usi-bylo-ji-deset>.
- EXNER, Jan. *Pedofil Petr (30): Chci si svoji lásku vzít. Je jí ale 13* [online]. 13. 4. 2010. Dostupné na internetu: <http://www.ahaonline.cz/clanek/styl-laska-a-sex/44468/pedofil-petr-30-chci-si-svoji-lasku-vzit-je-ji-ale-13.html>.
- DENÍK.cz *Katolická církev bude školit kněží proti pedofilii* [online]. 9. 2. 2012. Dostupné na internetu: http://www.denik.cz/ze_sveta/katolicka-cirkev-bude-skolit-knezi-proti-pedofilii.html.
- DUŠKOVÁ, Zora. *Příspěvek v rámci Tiskové konference k zahájení kampaně Stop sexuálnímu násilí na dětech*. 4. 11. 2011. Dostupné na internetu: <http://www.vlada.cz/media-centrum/tiskove-konference/tiskova-konference-k-zahajeni-kampane-stop-sexualnimu-nasili-na-detech-4-listopadu-2011-89076/>.
- GÁLIS, Radek. *V počítačích měli dětské porno* [online]. 14. 10. 2009. Dostupné na internetu: http://ceskobudejovicky.denik.cz/zpravy_region/v-pocitacich-meli-detske-porno20091014.html.
- GOECKER, David. *Präventive Therapie für Pädophile Männer*. 2007. Dostupné na internetu: http://www.maennerzentrum.de/Vortrag_Dr._med_Goecker_Charit%E8_20.11.07.pdf.
- iDNES.cz *Pouze desetina těch, kdo zneužijí dítě, jsou pedofilové*. 10. 10. 2007. Dostupné na internetu: http://zdravi.idnes.cz/pouze-desetina-tech-kdo-zneuzyji-dite-jsou-pedofilove-ppg-/psychologie.asp?c=A071010_081653_zdravi_bad.
- iDNES.cz *Bristký kněz byl obviněn z pedofilie*. 4. 3. 2000. Dostupné na internetu: http://zpravy.idnes.cz/britsky-knez-byl-obvinen-z-pedofilie-dvh-/krimi.aspx?c=A000303183538krimi_vla.
- JÁNSKÁ, Lucie. *Jsem pedofil. Ale děti nezneužívám*. In: Víkend – magazín Hospodářských novin. 10. 12. 2010. Dostupné na internetu v placené sekci: <http://hn.ihned.cz/c1-48535590-jsem-pedofil-ale-deti-nezneuzivam>, nebo bezplatně v článku Zakázaná láska: <http://www.i-novojicinsko.cz/zakazana-laska-3460>.

- KeinTaeterWerden. *Lieben sie kinder mehr, als ihnen lieb ist?* [online]. Youtube kanál. Televizní spot kampaně institutu sexuálních věd a sexuální medicíny univerzity v Berlíně. Vloženo 5. 3. 2010. Dostupné na internetu: <<http://www.youtube.com/watch?v=vSvrDjOh2dc>>.
- KOLÁŘ, Petr. *Weiss: Pedofilové jsou nejlepší učitelé*. Rozhovor se sexuologem prof. Petrem Weissem. Lidové noviny, 12. 6. 2008. Dostupné na internetu: <http://www.lidovky.cz/weiss-pedofilove-jsou-nejlepsi-ucitele-fcn-/ln_domov.asp?c=A080612_090736_ln_domov_fho>.
- KONTEXTY. *Registr deviantů aneb Kdo opravdu ubližuje dětem?* Česká televize, 2010, délka 50 minut, premiéra 16. 11. 2010 22:15. Scénář: Lucie Vopálenská. Hosté: Jiří Jehlička, advokát Tomáš Sokol, sexuolog Slavoj Brichcín, Ivana Nejedlá (matka zmizelého chlapce), předsedkyně Fondu ohrožených dětí Marie Vodičková, kněz Radomír Kuchař. Dostupné na internetu: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10267384380-kontexty/210572230810025-registr-deviantu-aneb-kdo-opravdu-ublizuje-detem>>.
- KRUPKA, Jakub. *Policie rozbila síť pedofilů, zatkla jich na 160*. In: Deník.cz, 14. 10. 2009. Dostupné na internetu: <http://www.denik.cz/z_domova/policie-pozatykala-sit-pedofilu-v-cele-jich-skonci.html>.
- KVAČKOVÁ, R. *Nebezpeční pedofilové? Ne vždycky*. In: Lidové noviny, 14. 5. 2004. Dostupné na internetu: <http://kasz.sweb.cz/LN_14052004-Akademie.JPG>.
- LIDOVKY.cz *Výjimečný trest. Za pokus otrávit dcerku fridexem dostala žena 25 let*. 11. 3. 2011. Dostupné na internetu: <http://www.lidovky.cz/vyjimecny-trest-za-pokus-otravit-dcerku-fridexem-dostala-zena-25-let-1g0-/ln_domov.asp?c=A110311_142007_ln_domov_OGO>.
- NEJEZCHLEBOVÁ, L. *Mou dceru miluje pedofil*. In: Týden, 6/2010. Dostupné na internetu: <http://kasz.sweb.cz/Tyden_06-2010.pdf>.
- NOVINKY.cz *Až 90 procent případů zneužívání dětí nezpůsobují pedofilové* [online]. 10. 10. 2007. Dostupné na internetu: <<http://www.novinky.cz/zena/vztahy-a-sex/124292-az-90-procent-pripadu-zneuzivani-deti-nezpůsobuji-pedofilove.html>>.
- PALLOTO, Eva. *Tomáš je pedofil, křesťan a slušný člověk* [online]. 3. 5. 2011. Dostupné na internetu: <<http://pallotto.blog.idnes.cz/c/189950/Tomas-je-pedofil-krestan-a-slusny-clovek.html>>.
- PRVNÍZPRÁVY.cz *Belgičtí kandidáti na kněze s psychotesty* [online]. 20. 9. 2011. Dostupné na internetu: <<http://www.prvnizpravy.cz/zpravy.php?id=cef341b4-e37c-11e0-8ec4-00259038e91e>>.
- RAUŠOVÁ, Z. *Pedofil: Ve škole boj nesvádím. Jsem učitel a učím* [online]. In: iDNES.cz, 14. 11. 2007. Dostupné na internetu: <http://zpravy.idnes.cz/pedofil-ve-skole-boj-nesvadim-jsem-ucitel-a-ucim-fr9-/domaci.asp?c=A071113_150341_domaci_zra>.
- SUPERSPY.cz *Foto: Úchylná pedofilní kampaň s malými holčičkami* [online]. 21. 8. 2011. Dostupné na internetu: <<http://www.superspy.cz/jen-pro-muze/6511-foto-uchylna-pedofilni-kampan-s-malymi-holcickami>>.
- WIKIPEDIE, otevřená encyklopedie. *Centrální registr dlužníků* [online]. Poslední aktualizace 7. 5. 2011 13:11 [cit. 10. 4. 2012]. Dostupné na internetu: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Centr%C3%A1ln%C3%AD_registr_dlu%C5%BEEn%C3%ADk%C5%AF>.